

Românii care votează la alegerile europene răman atașați proiectului european

Interviu cu Dan Cărbunaru

Abstract

Political parties see the European elections as an intermediate assessment of the balance of forces between the general elections or before the presidential elections. Connecting to the European agenda is still difficult, but less and less due to lack of understanding of the stakes. Eurobarometers, however, show that Romanians are pursuing the same priorities as those in other Member States, although some are still unresolved despite massive European funding.

Keywords

European elections; European Parliament; European Union; European political groups

Sfera politicii (SP): Din 2007, România, ca orice alt membru al Uniunii Europene, organizează alegeri pentru Parlamentul European. Care este specificul alegerilor europarlamentare? Pot fi catalogate ca supra-naționale?

Dan Cărbunaru (DC): Alegerile europene au fost pentru politicienii români capăt de carieră politică sau rampă de lansare. Între cele două extreme de parcurs putem regăsi și episoade de responsabilitate națională și europeană. Pentru românii care votează la alegerile europene s-a văzut că deși nu sunt alimentați cu foarte multe informații, nici macăr în dezbaterile electorale pe această temă, răman atașați proiectului european, pe care îl recunosc drept unul al păcii și bunăstării. Spre deosebire de alegerile locale sau naționale – parlamentare sau prezidențiale, listele de la europarlamentare au o coloratură de regulă politică – independenții reușesc rar. Cartea pro-europeană este jucată în exces uneori de partide în acest context, fără a avea neapărat și conținut adecvat partiturii largi la nivelul Uniunii. Există, apoi, o conexiune interesantă la nivelul familiilor politice europene – PPE, S&D și ALDE, respectiv RENEW Europe. Rezultatele naționale contează tot mai mult pentru echilibrul politic european iar România descoperă tot mai mult legăturile politice de familie în timpul alegerilor și între alegeri, chiar.

SP: Cum sunt privite alegerile europarlamentare de partidele politice, respectiv de cetățenii votanți? Sunt actorii politici și electoratul român conectați la agenda europeană?

DC: Partidele văd alegerile europene ca o evaluare intermediară a raportului de forțe între alegerile generale sau înainte de cele prezidențiale. E o ocazie de a-și răsplăti unii lideri sau de a le recunoaște anumite așteptări. Sunt șanse oferite unor tineri de a-și deschide o perspectivă, dar și schimbări de registru pentru unii lideri mai vechi. Sunt cazuri în care unele partide încep deja să joace strategic și să valorifice influența anumitor candidați pentru un (nou) mandat în Parlamentul European. Pe de altă parte, uneori chiar cu succes, unii eurodeputați au devenit comisari – Corina Crețu sau Adina Vălean, în timp ce un comisar avea să devină eurodeputat și chiar lider de grup influent în Parlamentul European – Dacian Cioloș. Traian Băsescu și-a ajutat partidul să supraviețuiască politic prin candidatura sa și prestația luată apoi în serios la Bruxelles sau Strasbourg. PNL și-a deschis lista cu unul dintre cei mai apreciați jurnaliști, Rareș Bogdan, în timp ce jurnalista Carmen Avram a ocupat aceeași poziție pe lista PSD. Conectarea la agenda europeană se produce încă greu, însă din ce în ce mai puțin din motive de lipsă de înțelegere a mizelor. Președinția Consiliului UE a ajutat atât clasa politică, dar și presa și opinia publică, să înțeleagă această necesitate. Eurobarometrele arată, pe de altă parte, că românii urmăresc aceleași priorități cu cele din alte state membre, chiar dacă sunt încă unele nerezolvate în ciuda finanțărilor europene masive.

SP: Parlamentul European reprezintă interesele cetățenilor UE. Totuși, în România, euro-deputații sunt considerați mai degrabă ca reprezentanți ai statului. Prin prisma discursului public, parlamentarii înșiși par să consolideze o astfel de opinie. Cum se explică acest lucru. Este el de natură să afecteze relația de reprezentare?

DC: Există un concurs de declarații și prestații publice pe tema patriotismului afișat de eurodeputații români. În unele situații, care au și beneficiat de expunere media intensă, unii dintre ei, care foloseau tribuna Parlamentului European pentru a acuza derapaje în țară de la regulile statului de drept, erau acuzați de lipsă de patriotism, în timp ce alții, care susțineau cauza guvernamentală, erau taxați ca fiind anti-europeni. Mulți eurodeputați au rămas captivi unei logici duale, care îi obliga parcă să se decidă dacă sunt români sau europeni. Acest fals conflict de poziționare sau chiar de identitate sumată nu e stins, e contraproductiv și pentru reprezentarea românilor în Parlamentul European dar și pentru reprezentarea optimă a intereselor europene, inclusiv prin delegațiile românești din grupurile politice. Există, apoi, o serie de teme concrete și reale care au impus poziționări naționale – *Green Deal*, Pachetul de mobilitate, bugetul UE s.a. În egală măsură, au existat poziții naționale ale unor state puternice care au îmbrăcat haina argumentelor europene.

SP: În ce măsură cele patru rânduri de alegeri pentru PE, desfășurate în România, au contribuit la dezvoltarea cetățeniei europene, la mai buna cunoaștere a instituțiilor și valorilor europene?

DC: Există un progres. De la personaje exotice, politicieni spre final de carieră sau cunoștințe ale liderilor s-a trecut, treptat, la o reprezentare mai echilibrată. Conținutul campaniilor a fost susținut de o implicare tot mai decisă și convingătoare a instituțiilor europene. Pericolul acaparării puterii politice sau al creșterii influenței anti-europenilor sau populiștilor devenise iminent. Brexit a contribuit la evidențierea avantajelor membershipului european. Cunoașterea instituțiilor este încă departe de nivelul optim, însă la acest lucru contribuie și lipsa de viziune sau

comunicarea precară a acestora, în opinia mea. Succesul ultimei campanii, incluzând nu doar rezultatul final cât mai ales prezența la vot arată că instituțiile europene nu trebuie și nu pot să asiste impasibile la deteriorarea calității dezbaterilor pe teme europene și că nu trebuie să aștepte alegerile pentru a se mobiliza.

SP: Participarea la alegerile europarlamentare din mai 2019 a depășit 50%, spre deosebire de celelalte trei ediții la care au prezența la vot a fost de circa o treime din electori. Cum se explică această situație?

DC: Cum spuneam, campaniile derulate de Parlamentul European, Comisia Europeană, Comitetul European al Regiunilor, mobilizarea masivă a Comisarilor, Eurodeputaților, aleșilor locali, șefi de guverne și de state, alături de societatea civilă și de presă au echilibrat mult balanța neadevărurilor care alimentau frustrările europenilor. Adevărul repetat a oprit hemoragia din sistemul sangvin al democrației europene.

SP: Alegerile au infirmat poziția PSD de partid dominant al sistemului. Care au fost cauzele înfrângerii PSD?

DC: PSD a răspuns la alegeri după anii de gestionare agresivă și discreționară a puterii pe care o deținea. Opoziția cu valorile democratice europene, pe care le-a șarjat cu mici pauze în domeniul cheie, diluată doar de gestionarea mai mult decât decentă a Președintei UE, deținute în premieră de România a generat capitalizarea voturilor în zona PPE și Renew. Să nu uităm că relațiile cu socialiștii europeni erau înghețate la acel moment. În plus, criza politică ce a urmat i-a smuls din palmă PSD postul de comisar, care părea o formalitate din punct de vedere guvernamental și politic. Din partidul care a gestionat aderarea la NATO și UE se transformase în partidul care speria Europa și scotea oamenii în stradă la proteste, acasă. În perioada în care Polonia și Ungaria gestionau un dialog contondent cu instituțiile europene pe tema statului de drept, România se pregătea de o traiectorie asemănătoare, la care se adauga și MCV.

SP: În ce măsură victoria PNL era previzibilă? Cât a contat suprapunerea referendumului național pentru justiție organizat de președintele Iohannis?

DC: Forța politică a PSD nu poate fi subestimată. Cu o parte din procente pierdute pe fondul guvernării și cu altele transferate de succesul obținut pe aceeași parte de centru-stânga de Pro-România, PSD a pierdut alegerile, dar nu putem spune că a suferit un dezastru. Au capitalizat foarte bine momentul forțele de opoziție, cu un discurs pro-european. Referendumul convocat de Președinte a fost un obstacol decisiv așezat în calea repetatelor derapaje în zona justiției, dar și o temă care a dat oxigen opoziției din punct de vedere politic, punând în dificultate PSD.

SP: Alianța 2020 USR PLUS s-a plasat pe poziția a treia, dar foarte aproape de PSD, practic la egalitate cu acesta. Putem vorbi despre o performanță deosebită a Alianței? Care au fost atuurile acesteia?

DC: USR PLUS a reușit victorii mari în orașe, în municipii, dând un semnal clar privind orientarea anumitor categorii de cetățeni sau așteptările lor de la politicieni. Dacian Cioloș a obținut conducerea Renew Europe, grup în care activează membrii Alianței. De pe această platformă, fostul premier și comisar poate gestiona un alt tip de anvergură politică atât personal, cât și pentru jocul de partid intern. Alianța 2020 a arătat un maxim de potențial politic de etapă, a fixat un reper

pentru următoarele teste politice și rămâne de văzut dacă va reuși să repete această performanță sau să o depășească. Voturile primite arată că există un bazin electoral generos când mesajele pe care le așteaptă sunt transmise de tipul de lideri capabili să comunice pe acea frecvență. Motiv de îngrijorare pentru PNL, deoarece există un electorat de obicei considerat de centru-dreapta care s-a îndreptat spre Alianță, dar și pentru PSD, pentru că unii români care preferau să stea acasă pe motiv că nu au pe cine vota s-au decis să meargă la urne pentru lista Alianței. Promovarea tinerilor activi în domeniile lor de expertiză sau de interes, dezbaterile interne, charisma lui Dacian Cioloș și mesajele foarte bine structurate, alături de comunicarea în mediul online și în special pe social media au contribuit la acest succes.

SP: Rezultatele alegerilor europarlamentare din România pot fi încadrate tendințelor europene ale acestor alegeri?

DC: Românii nu au trimis formațiuni anti-europene în Parlament. Chiar dacă nivelul de pregătire și poate de asumare a responsabilităților diferă în rândurile celor 32/33 de eurodeputați, consider că avem o reprezentare rezonabilă în acest moment. Am avut o prezență la vot bună, în media UE, avem reprezentanți în primele grupuri politice europene – PPE, S&D și Renew Europe. Rămâne doar ca eurodeputații noștri să demonstreze că poți fi un bun patriot și un bun cetățean european fără ca o ipostază să o afecteze pe alta.